

Ob otvoritvi parlamenta.

Včeraj je bilo konec parlamentarnih počitnic in začela se je nova parlamentarna sezona. Ta sezona se začne v slabem zunanjem položaju naše države in v še slabših njenih notranjih razmerah.

Vlada še vedno misli, da bi bila avtonomistično urejena država slaba, centralistično pa silna in Pašič ne vidi, da je s svojo politiko izgubil i Skadar i Reko ter da italijanski imperializem samo hlini prijateljstvo do Srbije in Srbov, drugače pa vedno podpihuje in pira nasprotnike Srbov in vseh Jugoslovancev. Reka ima sedaj italijanskega vojaškega guvernerja in mi ne vemo, ali je to po kakem tajnem dogovoru med beograjsko in rimsko diplomacijo, ali pa pomeni ta maskirana aneksija zopet kako samovoljno in nelojalno postopanje Italije proti nam in pa proti rapalski pogodbi, od katere Beograd Jugoslaviji ne zna zahtevati in pridobiti, kar ji pripada. — Sliši se, da je sedaj iz Beograda odpotoval neki odposlanec zunanjega ministrstva v Rim z debelim pismom, ki vsebuje odgovor na neko Mussolinijevo pismo. Kakor po navadi, je bilo tudi to pot. Pašič je zadržal Mussolinijevo pismo v žepu, tako da nihče drug ni vedel za njegovo vsebino, kakor se tudi ne ve za vsebino Pašičevega odgovora.

Naši državni nevarni italijanski imperializem pa ne datira od Mussolinijevega nastopa, temveč že od konca svetovne vojne in dolžnost naših državnikov bi bila, uravnati notranjo in zunanjo politiko po tej nevarnosti. Potrebno bi bilo paralizirati italijanski vpliv v Pešti, v Sofiji in v Tirani, godilo in godi se pa ravno nasprotno: beograjska vlada stori vse, da postanejo naši sosedji še posebno dostopni italijanskemu vplivu in intrigam. Beograjski gospodi je važnejše izvajanje hegemonije kot pa zdravi in čvrsti državni temelji na znotraj in dobri odnošaji na zunanje.

Kakor glede sosednjih držav, tako je zgrešena beograjska politika tudi napram velesilam. Za našo državo bi moralo veljati načelo: z nobeno veliko državo navzkriž, a tudi pred nobeno v popolni odvisnosti. V Angliji je naš režim zelo slabo zapisan in to je velika škoda za našo državo.

Večkrat smo že omenili in navajali, kako angleški listi pišejo o naših notranjih razmerah. Angleške sodbe so vedno ostrejšje in tako poroča zagrebški »Jutarnji list«, da je »Daily News«, vpliven liberalni dnevnik, priobčil kar celo študijo z naslovom »Politik, ki hoče, da so poslanci lesene igrače (Pašič)«, »Minister, ki vihti bič nad Hrvati«, »Beograjska vlada, slabša od dunajske«, »Kmečki vodje« itd. Druga študija zopet je izšla z naslovom »Problemi Jugoslavije«. Glavna vsebina teh člankov je, da je hrvatsko vprašanje danes velevažen srednjeevropski problem, ki ga je treba rešiti v federalističnem smislu, če nečemo doživeti v srednji Evropi kaosa.

Pred Francijo igra beograjska diplomacija popolno ma odvisno in slepo podrejeno vlogo. Ob Pašičevi vrnitvi se je mnogo govorilo o francoski pomoči v reškem vprašanju in pa o 300 milijonskem posojilu. Pomoči v našo korist pa ne vidimo nikjer in na posojilo se nanaša sledeče poročilo iz Beograda od srede.

Sem je došel francoski senator in glavni poročevalec o proračunskih zadevah v francoskem senatu gosp. Henry Beranger. Njegov prihod je v zvezi s posojilom 300 milijonov frankov, ki ga je naši državi že dovolila francoska poslanska zbornica, ki pa mora priti še prede francoski senat. Gospod Beranger mora preiskati, če je naši državi potreben ta kredit in če se bo uporabil za namenjene potrebe in svrhe. Po obisku v Beogradu namerava gospod Beranger iti v Vojvodino, na Hrvatsko, Dalmacijo in v Slovenijo. Ta obisk je zelo značilen in dokazuje, da Francija naši vladi ne zaupa.

Ob začetku jesenske parlamentarne sezone tudi ni videti nobenih novih in boljših smernic notranje politike. Radikali računajo na podporo Nemcev in Džemijeta. Prvi bodo radikale podpirali za ceno malih koncesij, ali pa tudi samih obljub, drugi se pa bojijo, da bi bil v slučaju opozicije teror nad muslimanskim življenjem v južni Srbiji še hujši kot je sedaj.

Očividno je, da bodo demokrati zopet z vsemi sredstvi poskušali priti v vlado. Izkoriščali bodo zunanje-politični položaj ter prikazovali vse mogoče nevarnosti, ki naj bi zahtevale razširjenje vlade. Na drugi strani pa že sedaj pretijo z najostrejšjo opozicijo, ki ne bo dopustila glasovanja o novih zakonih, dokler ne pride do koalicije. V vlado bi radi demokrati zlasti radi teda, da si zopet gmotno opomorejo in pa, da z oblastniško močjo ter raznimi koncesijami ki se na vladi lahko delijo, obdržijo svoje pristaše, ki so na razhodu.

Demokrati imajo velike težave s svojimi pristaši, ker stranka nima več državne oblasti in ker ji kopni de nar. Pri nas v Sloveniji poskušajo s hinavskimi pokloni avtonomistični ideji. Svojim listom in redkim pristašem v raznih krogih so dali migljaj, naj hudo zmerjajo raznovrstne nerednosti uprave. Razni demokratski obrtniki, trgovci in uradniki kritizirajo upravo ob vseh

mogočih prilikah, dr. Žerjav si je pa izmislil lek ter ga krstil z imenom »dekoncentracija III. instance«. V nedeljo je govoril na Bledu doslovno po »Jutru« takole:

»V okviru ustave je izvedljiva celo »dekoncentracija III. instance« v tej obliki, da bi gotova, zlasti gospodarska ministrstva ustanovila v Zagrebu in Ljubljani ekspoziture, kjer bi v mnogih, zakonito naštetih in z jamčenih primerih končna odločitev padla doma na one oblasti, ki so v gospodarskem okolišju te ekspoziture (pomočništva).«

Demokratski trabanti lovijo kaline med avtonomistično razpoloženo najširšo javnostjo in za tem se skriva Žerjavova iznajdba, da bo »volk sit in koza cela«, da centralizem ostane in da bi se osnovali novi uradi za slepilo kratkovidnih ljudi in za nova demokratska korita.

Radikalna vlada ima za demokratska prizadevanja in ponudbe gluha ušesa. Če je glede zunanje in notranje politike še tako slepa, demokratsko stranko pa le pravilno opazuje in presoja. Radikali dobro poznajo vse demokratske finte in intrige ter trdijo čisto pravilno, da ta stranka danes ne predstavlja niti one moči, ki jo predstavlja število njenih poslancev.

Politični položaj.

PARCELACIJA DRŽAVE.

Polagoma, pa sigurno se vrši parcelacija posameznih prečanskih pokrajin na oblasti ali velike županije. Parcelacija se vrši sedaj v Vojvodini, Bosni in Dalmaciji, kjer je že pokrajinska uprava likvidirala. V našem časopisju se je že dovolj razpravljalo o tej neumestni razdelitvi države na oblasti, ko so se vendar dosedanje pokrajinske oblasti izkazale kot še najbolj praktične, ter so bile tudi po zgodovinskih tradicijah utemeljene. Kak smisel ima n. pr. razdeliti narodnostno popolnoma enotno Slovenijo na dva dela? Z drugimi pokrajinami je pa ravno isto. Razdelitev države na oblasti prinaša samo nered in škodo v celotno upravo. Te oblasti nimajo skoro nikake kompetence v samostojnem rešenju še tako neznatnih stvari, v vsem so odvisne od Beograda, ki je pa že znan po svoji menda edinstveni birokraciji. Poleg tega pa bo parcelacija na gospodarskem polju mnogo škode napravila, kar se vidi zlasti v Vojvodini. Vojvodina se bo po novem načrtu razdelila na tri oblasti. Središča teh oblasti bodo Smederevo, Beograd in Novi Sad. Dve mesti, to je Smederevo in Beograd, ležita, kakor je znano, v Srbiji, kamor ni Vojvodina nikdar težila, ker se je dosedaj opirala na mesta v deželi sami. Po novi razdelitvi se bo vsa uprava Vojvodine prenesla preko Donave ter se bo vršila izključno po srbskih receptih. Gospodarsko bo Vojvodina s tem silno prizadeta, ker Srbi se nikjer ne brigajo za pospeševanje blagostanja in povzdigo gospodarstva v prečanskih krajih. Tako bodo uporabili tudi vojvodinske oblasti za to, da povzdignejo srbske pokrajine.

Iz cele dosedanje prakse v parcelaciji se vidi, da vlado pri tem ne vodijo gospodarski motivi, ampak politični. To se opaža zlasti v Dalmaciji, kjer so porazdelili ravno kraje, kjer so bili v političnem oziru najbolj soglasni v protirežimskem naziranju. S parceliranjem pa hoče sedanja radikalna vlada tudi zaočkati Srbijo proti Hrvatski. Srem, Boka Kotorska in drugi obmejni okraji bodo odcepljeni od dosedanjih pokrajin ter pridruženi Srbiji. Da pa taka sebično politična delitev ne bo za dolgo uspela, je jasno. Oblasti, ki gospodarsko in zgodovinsko spadajo skupaj, se bodo morali zopet združiti v večje celote, ki bodo gospodarsko lahko eksistirale ter bodo v tem pogledu kolikor toliko neodvisne. Upostaviti se bodo morale zopet pokrajinske uprave, ki ne bodo v vsakem oziru odvisne od Beograda. S tem se bo prihranilo tudi precej pri dragem uradniškem aparatu, pomagano bo pa ljudstvu, v katerem se ravno največ radi centralizma in beograjskega birokratizma, ki ga sedaj tlačijo, širi nezadovoljnost proti državi.

Federalistična skupina pred otvoritvijo parlamenta. V sredo dopoldne in popoldne se je vršila v Zagrebu seja zastopnikov proticentralistične opozicije. Seje se je udeležil v imenu SLS dr. Korošec, za JMO dr. Spaho in za HRSS dr. Maček. Po seji je bil izdan sledeči komunique: Dne 19. t. m. so se sestali predstavniki HRSS, SLS in JMO, od katerih poslednji, izvoljen v Bosni in Hercegovini skupno z zastopniki HRSS, predstavljajo večino zastopnikov v Bosni in Hercegovini. Na konferenci, ki je trajala dopoldne in popoldne, so razpravljali o celokupnem političnem položaju in so vsi udeležniki konference soglasno ugotovili, da se sedanja belgrajska vlada ne le ni držala v zagrebškem protokolu od dne 13. aprila t. l. prevzetih obveznosti, ampak je nadaljevala politiko nadaljnjih preganjanj, ne spoštuječ pri tem niti svojih lastnih zakonov. Predstavniki HRSS so obvestili pri tej priliki predstavnike SLS in JMO o svojih sklepkih od dne 19. avgusta t. l. o popolnem ukinjenju

svojih pogajanj z Belgradom in o posebnih pooblastilih, ki so jih dali predstavniku HRSS. Končno so zbrani predstavniki sklenili, da bodo sporazumno nadaljevali započeto akcijo proti današnjemu režimu.

Novi budget pred ministrskim svetom. Po dolgem pretresanju zunanje-političnih zadev, ki pa ni prineslo nikakih konkretnih zaključkov, je prišla vlada na reševanje notranjih vprašanj. Pred ministrskim svetom se je sedaj razpravljalo o novem budgetu, ki znaša 10 milijard 46 milijonov dinarjev. Budget je izdelan za celo državo enotno, v njem namreč niso več predvidene posamezne pokrajine, kakor v prejšnjih, ker vlada misli, da bodo do začetka novebra likvidirane vse dosedanje pokrajinske uprave. Za sledeče tri mesece je vlada določila dvanajstine, ki toliko znašajo, kakor one za prošle tri mesece, z neznatno razliko, ker je povišan kredit za bolnice. Vlada je nadalje sklenila, da se do 1. novembra sklene zakon, po katerem se bodeta sol in tobak prodajala enakomerno po celi državi, a ne kakor do sedaj, ko so se ti predmeti prodajali po raznih cenah, tako da n. pr. ni bilo dovoljeno nositi tobaka iz Srbije v prečanske kraje.

Beograd okupira — Anglijo. Pod tem naslovom poroča sarajevska »Pravda«, kako pridno pošilja beograjska vlada v London svoje zaupnike, da bi v angleških političnih krogih delovali proti Radičevi akciji. Režimski listi se trudijo prikazovati Radičevo akcijo kot popolnoma ponesrečeno in brezuspešno, vlada se pa silno trudi, da jo paralizira. Za episkopom Nikolajem Velimirovičem je odšel v London tudi bivši minister Lazar Marković, ki je v Londonu zbral okoli sebe nekaj srbskih študentov, in sedaj odpotuje še vladni uradnik dr. Memonja Vukičević. Lahko si mislimo, koliko bo to stalo našo državo! Pa če se bodo ti »okupatorji« angleške javnosti tako obnašali, kakor so se v Beogradu povodom prihoda angleških parlamentarcev, potem bodo stroški in pot odveč.

Prikrita aneksija Reke. Službeni in polslužbeni italijanski listi naglašajo sledeče: Italija ne anektira Reke, ker je podpisala in ratificirala rapalsko pogodbo in jo celo registrirala pri Zvezi narodov. Italija ne zapusti Reke, ker je vselej čuvala mir in podpirala gmotno stanje obubožanega mesta ter bo čakala odločitve, zaradi katere je z Jugoslavijo v pogajanjih. Italija ne pretrga pogajanj z Jugoslavijo, temveč obenem ko pošilja na Reko generala Giardinija, obnavlja v Beogradu vabilo na nove direktne razgovore, da se na ta način enkrat za vselej odstranijo nesporazumi in protislovja. Italija želi tako obliko pristaniškega konzorcija, ki bo Reki nudil garancije za obstoj, vendar pa noče zavreči mednarodnega značaja Reke. Želi, da se končnoveljavno neha dolga, dragocena in neplodna okupacija. Italija ne išče kakih zapletljivih ter smatra reško vprašanje za stvar čisto lokalnega značaja. Torej Italija ne anektira in tudi ne zapusti Reke in ko take izjave službene Italije spremljajo številne manifestacije fašistov za »italijansko« Reko, si ne bo težko ustvariti sodbe o usodi Reke. Ker pravi Rečani ne marajo več slišati o Italiji, so Italijani pridno na delu, da kolonizirajo Reko s svojimi ljudmi iz južne Italije. Že večkrat so napravili naskok na razna podjetja, v katerih je zaposlen še kakšen Jugoslovane in z grožnjami zahtevali, da se Jugoslovani odpustijo in nadomestijo s fašisti in Kalabreži. Tak naskok so izvršili fašisti zopet te dni na tvrdo Bolé, Nemes, Papetti, lesno tvrdo W. na Delti in na mnoge druge. Zaman so delodajalci opozarjali, da potrebujejo te ljudi zaradi trgovinskih poslov z Jugoslovani; fašisti so vztrajali na svoji zahtevi. Tako Italijani kolonizirajo Reko za slučaj plebiscita.

Obnova odnošajev z Rusijo. To vprašanje postaja vsaki dan aktualnejše. Baje je Pašič prilikom svojega bivanja v Parizu načel tudi to dosedaj tako delikatno vprašanje, pa je dobil od francoske strani migljaj, da Francozom to ne bi bilo neljubo, ker je sedaj baje sovjetska vlada pripravljena priznati nekatere obveznosti bivše carske Rusije. Radi tega vlada v naših krogih mnenje, da bo prišlo v najkrajšem času do pogajanj o obnovitvi odnosov. V vladi ne obstoja nikaka opozicija proti temu vprašanju, ampak sedaj se samo išče način, kako naj ta pogajanja začne. Danes so edini odločni protivniki tega vprašanja ruski emigranti v Jugoslaviji, ki so pričeli z strahovito kampanjo proti obnovi odnosov z sovjetsko vlado. Vendar so ti ruski emigranti že izgubili vpliv, ki so ga imeli pred leti na naše notranje razmere, pa sedaj vlada obsoja to njihovo akcijo, ker smatra to zopet za nepotrebno vmešavanje v naše notranje zadeve. O tem se bo še tudi razpravljalo v parlamentu.

Po svetu.

Nemiri v Bolgariji. O notranjih razmerah v Bolgariji krožijo razne vesti, od katerih poročajo en del o pravi vstaji kmetov in delavcev pod vodstvom zemljoradnikov in komunistov proti vladi, drugi pa govori po ve-

steh sofijske vlade samo o raznih malih izgrelih, povodom razpušćanja komunističnih organizacij in aretacij komunističnih voditeljev. Gotovo je samo to, da je notranji položaj Bolgarije silno napet, da se vlada vzdržuje s silnim terorjem in da je bodočnost Bolgarije temna in nove homatije neizbežne. Če že ni vihar, se pa bliža. — Nova vlada prof. Cankova, človeka skrajno samoljubnega in breznačelnega, se ni mogla držati v okviru zakona in se, zapeljana od komitašev, udaje čedalje večjemu terorju. Obča nezadovoljnost raste. Zadovoljni so samo Makedonci, častniki in uradniki. Poslednjim so se plače zvišale skoro v trikratni višini. — Treba je naglašati pri tem breznačelnost bolgarskih socialistov. Njih predstavitelj sedi v vladi Cankova in tak ovzdržujejo bolgarski socialdemokrati eno najbolj reakcionarnih vlad v Evropi.

Angleški in francoski vladni predsednik. Pred par dnevi sta se sestala Baldwin in Poincaré na prvo konferenco. Posvetovala sta se o celokupnem mednarodnem političnem položaju. Umevno je, da se na prvi konferenci ni našla popolna rešitev vseh problemov. Oba državnika sta konstatirala, da med Anglijo in Francijo ni nobenega bistvenega raznoglasja, ki bi moglo motiti sodelovanje, katero je nujno potrebno za ohranitev miru na svetu. — Poročevalec «Daily Telegrapha» piše, da nobena angleška vlada ne more privoliti v kakšen pakt, ki bi zagotavljal Poljski vojaško podporo za slučaj kakšnega konflikta. Smernice zunanji politiki Anglije bo določila predstoječa konferenca dominijonov v Londonu.

Španski vojaški režim. Bilo bi napačno primerjati španski preobrat z italijansko fašistovsko diktaturo. Podoben večkrat varajo in tako tudi tukaj. Razlika med Mussolinijem in fašisti z ene in med Primo de Riverem in njegovimi prevratniki z druge strani je ravno to lika kot oddaljenost Španije od Italije. Španija je zelo militaristična država in vojska že leta in leta sodeluje v politiki. Lahko bi rekli, da je oficirski stan posebna politična stranka. Ko so se razne stranke skušale na vladati, ko so se vezale, razdruževale in ko je vsaka za sebe poskušala svojo srečo, je tudi oficirska stranka to in ono podpirala, tej in oni nasprotovala, zadnji čas vsako vlado grajala in končno sama poskusila svojo srečo. Široki ljudski sloji so napram vladnim kupčijam in homatijam popolnoma apatični in ko so se generali vsedli na vladna mesta in so listi v posebnih izdajah po Madridu razglašali novo vlado, se po ulicah ni slišal noben klic za staro in prav tako niti eden za novo generalno vlado. Apatija je popolna in publika tudi ne veruje v uspehe novih oblastnikov, pač pa računa z še večjo brezobzirnostjo režima. Sindikalisti, delavski organizatorji, ki so doslej vstrajali v bojih z režimi, so sedaj po večini zapustili Španijo.

Amerikanci o sovjetski Rusiji. Nedavno se je vrnila iz Rusije družba ameriških politikov in svetovnih potnikov, ki so bili dalje časa v Rusiji, da proučijo tamonje razmere. Eden od njih takole slika Rusijo v «American Newsu»: Najinteresantnejša meja, kar smo jih prehodili po svetu, je gotovo meja med Poljsko in sovjetsko Rusijo. Na poljski strani blatne kolibe, na ruski pa sijajna, moderno zidana in urejena carinarnica. Pot do Moskve je prevozil naš vlak točno na minuto. Prevozili smo široke poljane, od katerih je vsaka ped zemlje obdelana in zasejana in povsod se vidi, da je bil glad najboljšo izkustvo za razvitek poljedelstva. Nam se je toliko pripovedovalo v Ameriki, kako so ruski kmetje zaostali, da orjejo z lesenimi plugi in da pluge vlečejo žene. To je vse do pičice izmišljeno. Poljedelstvo severno-zapadne Rusije neumorno in zelo napredno obnavlja svojo zemljo. V gladnih okrožjih Volge pade v oči pomanjkanje živine in konj. Vse to se je pojedel v dobi lakote. Na severu je pa silno razvita živinoreja in od tod dobivajo oškodovana okrožja nadomestilo za izgubljeno živino. V vlaku smo našli izvrstno opremo, kakor sneg bele plahete na posteljah in najboljše postrežbo. V Moskvi smo prebivali v posebnih gostilnah, katere vzdržuje vlada za tuje. V teh gostilnah se vsakega tujca na njegov način in okus postreže, zahteva se pa tudi plačilo v njegovi valuti. Mi smo plačevali po 7 dolarjev na dan. Naša «gostilna» je bila sijajno urejena in opremljena palača nekega bivšega ruskega «kralja sladkorja». Na ulicah Moskve smo doživeli novo iznenađenje. Vsak je dobro oblečen, gre po svojih opravkih in se ne briga za drugega. Družabno življenje se malo razlikuje od življenja v drugih državah. Živeža je dovolj, delavci dosti zaslužijo, nasprotje med meštom in vasjo prenehava in vsak lahko o politiki in vladi govori svobodno kakor v Zedinjenih državah. Mi se na vlado nismo obračali in od oblasti nismo bili v nobenem oziru odvisni, ker smo hoteli na lastno roko in samostojno proučiti razmere. Vsi Rusi, od najvišjega uradnika pa do zadnjega mušika so trdno prepričani, da je Rusija edina nepremagana država v svetovni vojni, dočim so zavezniki premagani in to še bolj, ker so propadli vsi poskusi zrušiti sovjetsko vlado z vojaškimi ekspedicijami. Te intervencije so napravile Rusiji ogromno škodo in Rusija sedaj pravi, da ima pravico zahtevati odškodnino.

Čudno potovanje. Ameriški listi javljajo, da je pripovedoval kapitan grškega parnika «Byron» pri svojem prihodu v New York o čudnem srečanju na Atlantskem oceanu. Dohitel je v sredini oceana majhno jadnico, na kateri se je nahajal samo en človek, neki Francois Gebault iz Marsella. Izjavil je kapitanu, da že plove po oceanu 84 dni. Tekmuje z dvema drugima enakima jadronicama, pa je svoja konkurenta že prehitel. Kapitan je hotel njegovo jadernico privezati za parnik, da bi hitreje došel do cilja, toda čudni potnik tega ni dovolil. Prosil je samo za malo vode in živeža, ker je

bila njegova zaloga že pičila. Kapitan jenjegovi prošnji udovoljil ter ga potem pustil za sabo.

Beleške.

Draginja. Tako željno pričakovana jesen in njena dobra letina nam ne bo prinesla, kakor znamenja kažejo, zmanjšanja draginje. Vsak dan se opaža, da cene živilom in blagu rastejo in revnejši sloji, zlasti mestni, z največjim strahom pričakujejo zime. Uradniške in delavske družine, ki štejejo mnogo otrok bodo pahnjene v najhujšo bedo, saj nekateri niso mogli svojim otrokom kupiti najpotrebnejših šolskih knjig, kaj šele, da bi jih za zimo vsaj nekoliko pošteno oblekli. Delavstvo in uradništvo bo obsojeno z dosedanjimi plačami na strašno smrt vsled zime in gladu. Vse pričakuje željno pomoči od države, ki pa ne kaže nikake dalekovidnosti ter ne skuša omejiti naraščanje draginje, še več, vlada s svojimi nezmisljenimi odredbami draginjo pospešuje. Ščiti razna velekapitalistična podjetja, da lahko stiskajo uboge delavce po mili volji, ker se ne morejo zganiti vsled bajonetov, ki jim jih tišči vlada na prsi. Če hočejo s štrajkom prisiliti kapitaliste za znatno povišanje plače, takoj ti mobilizirajo vlado, ki vidi v vsakem štrajku protidržavno gibanje. In od take vlade, ki zatira delavstvo privatnih podjetij, pač ni pričakovati, da bo skrbela za svoje uradnike in nastavlence. Težko pričakovano zvišanje uradniških plač je zopet odloženo na čase, ko bo draginja dosegla tako višino, da bo tudi to zvišanje plače premalo. Tako bo ubog uradnik, ki je sedaj pričakoval, da se bo z zvišano plačo vsaj nekoliko preskrbel za zimo, potem zopet na istem, kot je sedaj. Se slabše se postopa z železničarji in drugimi delavci, ki delajo v državnih podjetjih. Na delo se jih sili z grožnjami o militarizaciji ter z odpustom iz službe, njihove voditelje se zapira, a delo, ki državi toliko koristi, jim ona plačuje z beraško plačo. Da bomo imeli še več beračev in občinskih revežev, bodo odvzete podpore skoro vsem slovenskim invalidom, vojnim vdovam in sirotam, da tem ljudem res ne preostane drugega, kakor smrt. In tako gre vladna skrb za pobijanje draginje naprej. Usoden korak za povečanje draginje pa je vlada napravila z povišanjem železniških tarifov. S tako ogromnim povišanjem prevoznine mora narasti na vsak način tudi cena živilom, ki jih dobivamo zlasti iz Vojvodine. Vlada smatra železnice za pripravljen objekt, da s povišanjem tarifov sanira svoje finance. Pri tem ni pomislila, da bo s tem narasla draginja, radi katere bo zopet morala zvišati plače uradnikom in njene finance ne bodo prav nič na boljšem. Potem bo zopet zvišala tarife na železnici in tako bomo šli naprej, dokler se ne znajdemo na nižini, kakor sedanja Nemčija.

Blagoslov centralizma. Iz Kotora javljajo, da se tam že opažajo prvi sadovi odcepitve Boke Kotorske Dalmaciji in priklopitve cetinjski oblasti. Brez obzira na to, da ni administrativni aparat v Cetinju nikakor kos svoji nalogi ter je nesposoben, ker so to večinoma protežije radikalov, od katerih nima večina niti potrebne kvalifikacije, so obenem ljudje brez evropskih manir, skrajno podkupljivi, pa se ne brigajo za nobeno stvar, od katere ne pričakujejo kake koristi. Za narodne potrebe nimajo nikakega smisla, Boko Kotorsko smatrajo kot novopriklopljeno pokrajino za ugoden eksploatacijski objekt, iz katerega si morajo kar največ namolzi za svoje žepce; pri delu so silno nemarni, pri tem pa trdoglavi in nesamostalni. Večino aktov, katere ne vržejo v koš, pošljejo na rešenje v Beograd, od koder jih ni celo večnost. Svoja uradniška mesta smatrajo samo za kratkotrajne sinekure, dokler so še radikali na vladi, pa za to temu primerno tudi uradujejo. Med prebivalci Boke, ki so se poprej toliko navduševali za edinstvo, vlada sedaj nezadovoljstvo. Med ljudstvo je zasejano sovraštvo s strankarskim bojem, ker radikali nalašč protežirajo svoje somišljenike v vsakem oziru, dočim druge zatirajo. Taka vlada sama skrbi, da se ljudstvo odvraca od nje ter se pridružuje nezadovoljnejšem.

Dobra socialna politika se pri nas kaže na različnih vzgledih. Tako na primer država dolguje vojnim invalidom 200 milijonov dinarjev neizplačanih podpor, toda, ker «nema para» jih ni mogoče izplačati. — Ali: za oskrbo 100 tisoč nezaščitenih otrok je določenih 12 milijonov dinarjev, a za ustoličenje enega patrijarha vlada porabi 10 milijonov dinarjev. Za tisoče nezaposlenih delavcev se daje 500 tisoč dinarjev podpore, za policijske pse pa se porabi 560 tisoč dinarjev. Za 10 tisoč evakuiranih otrok se daruje iz državne blagajne 250 tisoč dinarjev, za podkove žandarmerijskih konj se pa letno porabi 940 tisoč dinarjev. In tako lahko gre tak slavošpev naši socialni politiki v neskončnost, pa se vedno pride do lepših stvari. Se vidi, da je pri nas vse bolj drago, kakor pa človeško življenje.

Dnevne novice.

Pozor! Modri križ na naslovnih ovitkih ter vložene položnice Vam pravijo, da Vam poteče s 1. ali 15. oktobrom naročnina na «Stražo». Naročnina se plačuje naprej! «Straža» stane mesečno 6 D, za dva meseca 12 D, za četrt leta 16 D. — Na vprašanja odgovorja upravništvo samo takrat, ako so priložene znamke za poštnino. Nefrankiranih ali premalo frankiranih pošiljatev upravništvo ne sprejema. Reklamacije so poštnine proste; za reklamacije ni predpisan noben format. Ako se položnice zgubijo, se piše po nje, so vedno na razpolo-

go! Zaradi neporavnane naročnine izostale številke se naknadno ne dopošiljajo.

Upravništvo «Straže».

Župnik Miloš Kos. Nemila smrtna roka nam je ugrabila dne 19. t. m. župnika od Gor. Sv. Kungote Miloša Kosa v najlepši moški dobi 40 let. Blagopokojni je že bolehal dalje časa na srčni vodeniki, kateri je tudi podlegel. Rajni je bil rojen na Kranjskem, a bogoslovje je študiral v Mariboru, kjer je bil tudi posvečen 1908. Predno je postal župnik je kaplanoval v Ljutomeru in na Dobrni pri Celju. Pri Gor. Kungoti je župnikoval od leta 1915. Rajni je bil zelo resnega značaja, po naravi rahel ter bolehav, duhovit pridigar, goreč dušni pastir in priljubljen med ljudmi, kjerkoli je pastiroval. Naj v miru počiva med župljani, katerim je bil zvest pastir.

Nevarno je obolel g. Nikolaj Jamšek, župnik na Razborju pri Laškem. Težko bolni gospod se priporoča svojim sobratom v memento!

Maršalu Gregorju Žerjavu ni bilo dovolj, da je v Beogradu vse slovenske oficirje osumil in očrnil za nezanesljive, ampak poskrbel je, da so se tudi posamezni slovenski častniki preganjali, ki so v službi ali drugače vestno in objektivno nastopili proti kakšni korupciji, za katero je stala policajdemokracija ali pa ožje Žerjavovo društvo. V ilustracijo naslednji slučaj: V Jesenicah je leta 1919 gerentoval policajdemokrat Humer in ko so iskali raznešeno in prikrito erarično blago, se je neki slovenski oficir v svoji vnevi, v svoji objektivnosti, v zavesti odgovornosti in dolžnosti ter po govoricah, ki so krožile okoli, spomnil tudi na g. gerenta. Hišna preiskava je odkrila velike množine prilaščene vojne blaga: telefonski in zobotehnični material, velike zaloge perila, posteljne opreme, več sodov vina itd. Oficir je gerenta Humerja aretiral, deželna vlada ga je pa izpustila ter celo stvar «potušala». Humerju se ni nič zgodilo, pač pa je oficirja spremljalo Žerjavovo maševanje. Ko je služboval na Koroškem, so prihajale za njim različne in težke ovadbe in obtožbe, da so se srbski predstojniki čudili, ki so ga v službi tako dobro poznali kot poštenega človeka in zelo vestnega oficirja. Ovajanje in zasledovanje je šlo tako daleč, da so tega oficirja postavili pod nadzorstvo na ta način, da sta mu bila vedno za petami dva špijona in opazovalca — eden kot oficirski sluga, drugi pa kot konjski hlapec. Oficir je slutil, da se ga zalezuje, pravó pa ni mogel dognati, dokler ni dal ostavke in dokler mu poštenei Srbi niso razodeli, kaj se je proti njemu pletlo. — To je gotovo značilna črtica iz Žerjavovega oficirskega referata, naslednja pa naj pokaže, kako je Žerjav znač skrbeli za nekatere svoje oficirske prijatelje in pred vsem za svojega brata majorja Alfonza Žerjava. Ze zadnjič smo omenili, kako je tega iz Koroške spremljala dvomljiva vojaška slava in umazana konjska afeta. Ta afeta je nosila kot obsežen akt rubrum: «Oskrbnik Hey — mjr. Žerjav — odpeljani konji», šla je skozi mnoge roke pri štajerskem obmejnem poveljstvu, bila je pri sodnji, končno je pa zaspala, ker je imel major Žerjav predsednika vlade in oficirskega nadreferenta za brata. Nadalje je pri socialnem oddelku pokrajinske vlade dal neki bivši vojak na zapisnik, da so major Žerjav in še par drugih oficirjev vzdrževali na frontnem položaju na Koroškem razne zveze z nasprotnimi avstrijskimi oficirji. O tej stvari se nikdar ni govorilo, ker je bil tedaj predsednik vlade Žerjav, poverjenik za soc. skrbstvo pa njegov drug Ribnikar.

Zrtev demokratske nemorale. Ker se g. Žerjav nekako opravičuje, da je bil samo proti sprejemu bivših avstrijskih orožniških častnikov, kateri so bili v njegovih očeh politično nezanesljivi, mu pa opišemo drugi slučaj, v katerem ne gre za orožniškega častnika in tudi ne za kakakega nezanesljivega. S tem se tudi prispeva k dokazom, da gg. demokratje niso tu ščitili države, nego proti državi delali, ker so najzanesljivejše častnike tudi denuncirali. Obča mržnja proti slovenskemu življu jim je narekovala tako peklenko postopanje, ne pa skrb za državo. Evo vam slučaj te vrste: Podpolkovnik Davorin Zunković, kateri je bil v Avstriji vedno preganjan, ker je napisal kopico knjig slavistične smeri, je bil po polomu Avstrije pozvan, da prevzame in organizira vojaško realko v Mariboru, kar je tudi z velikim naporom v par tednih izvršil. Ko je prišel takratni inšpektor pehote, general Milič, v Maribor, da si ogleda to vzorno šolo, je h koncu približno rekel: «Čudim se, kako je bilo mogoče v tako kratkem času šolo urediti, dočim druge dve vojaške šole še nimajo ne učiteljev, ne knjig, ne rednega pouka. Znamo mi je tudi, kako so Vas Avstrijci preganjali; vem, da bi bili že davno general, ko bi ne bili tako prepričani Slovani. Rečem Vam pa, da postanete pri nas general.» — Ali kaj je sledilo temu? Zunković je bil za sprejem v našo armado spomladi 1919 črtan, (g. dr. Žerjav nam naj pove, zakaj?), ter šele h koncu leta 1919 prevzet in še to na pritisk iz Pariza. Pri mirovni konferenci so bili namreč slučajno srbski zastopniki opozorjeni na njega tre so jim tam pokazali tudi njegova dela. Srbi so moral priznati, da njegovih del sploh ne poznajo. Nato je bil poslan delegat v Maribor, da se osebno o resnici prepriča. Ze meseca avgusta 1919 je pa Zunković že bil odstavljen kot poveljnik. Na njegovo mesto je prišel srbski polkovnik, kateri je še danes pri mariborskih trgovcih in mesarjih v jako neprijetnem spominu. Kaj se je tu zgodilo? General Maister, takrat še pohleven sluga demokratov, je Zunkoviča ovadil, da je nesposoben za to mesto, čeravno sam ni imel nikakega vpliva na vojaško realko, in Zunković je moral po Žerjavovem receptu seveda v Makedonijo. Povišan tudi ni bil ne od Nar. sveta, ne potom Belgrada, čeravno bi že moral leta 1915 postati polkovnik, pač so ga pa v Beogradu opozorili na dejstvo, da ga je general Maister ovadil kot

nesposobnega. V vojnem ministrstvu so že pristavili baje: «Evo Tvoj rodjak!» Dotična ovadba je bila poslana v Ljubljano in ako bi kdo sumil, da to ni tako, potem mu navedemo imena oseb, katere so ono ovadbo imele v rokah. Tako je delal «prvi slovenski general», kakor se je g. Maister opetovano sam javno imenoval, in tako so slovenski demokrati postopali proti onim častnikom, kateri so celo v inozemstvu uživali velik ugled! — To vedo o tem slučaju nekdanji učitelji vojaške realke, a sam g. Žunkovič bo pa menda še več vedel. Sploh so srbski visoki častniki Žunkoviča zelo čislali in visoko vpoštevali, samo našim demokratom je bil trn v peti. To je zopet nov dokument sramote in moralne propalosti onih demokratskih činiteljev, kateri niso samo le slovenskim častnikom skrajno škodovali, nego tudi Srbe podlo varali ter se čudimo, da se Srbi sami niso odločneje otepli teh gnusnih demokratskih ovaduhov.

Izpiti za penzijo. Slovenske in hrvatske oficirje se pridno reducira in napoveduje se redukcija do zadnjega in ker je v Beogradu že v navadi, da levica ne ve, kaj dela desnica, nosi eden referent imena prečanskih oficirjev v «štamparijo» «Vojnega lista», da se tiskajo kot penzionisti, drugi pa mirno, mašinsko ter brez ozira na to, kar dela njegov tovariš v referatu za «penzionisanje», pozivlja mlajše majorje na — majorske izpite. Izpiti se pa navadno vršijo v Srbiji in sicer teoretično in praktično ali v terenu. Lahko si mislimo, kako čudno dirne prečanskega oficirja v pričakovanju usodnega «Vojnega lista» in v težkih skrbeh za bodočnost poziv na — izpit. Imel bo pri tem velike stroške in med tem, ko bo delal izpit, bo «doštampan» «Vojni list» z njegovim upokojitvijo in majorski izpit si lahko zatakne za civilni klobuk ter se naslaja z njim v bednem življenju in uničeni eksistenci, katere povzroča režim s ciničnim zasmehom.

Slaba se jim bo godila. Vedno nam pošilja vojaška oblast razne razglase glede ofertalnih licitacij za: meso, seno in slamo ter drva. Ti oglasi se ponavljajo skoraj vsaki teden in baš radi tega je popolnoma upravičena naša domneva, da se za nabavljanje zgoraj omenjenega materiala noče nikdo javiti. Kako pa tudi za Boga milega, ko pa ima doslej v Sloveniji še vsak liferant za vojaški erar najslabšo, da, celo zanj katastrofalno izkušnjo ala mesar in gostilničar Vlahovič iz Maribora in še drugi. Erar ne plača nič o pravem času, hoče vse najboljše in če pride do tožbe, je erar obsojen, pa kaj mu hočeš vzeti? Za ofertalne licitacije, ki jih razpisuje vojaška oblast, se danes nikdo več ne zmeni. Bogati že imajo preslabe izkušnje, ubožnejšemu pa so obresti, ki bi jih moral plačevati od izposojene kavcije, veliko dražje, nego celotni dobiček, ki bi ga v najboljšem slučaju zaslužil pri liferaciji. Kdor je slab plačnik, pač izgubi kredit!

Lepa prireditev našega bralnega društva ob severni meji. Od Sv. Križa nad Mariborom poročajo: Na Malo Križevu, dne 16. t. m., nas je presenetilo naše bralno društvo z uprizoritvijo igrokaza «Lurška pastirica». Po sodbi tujih gostov, ki so videli to igro že opetovano na drugih odrih, so nastopile tukajšnje igralke sigurno, povsem naravno in navdušeno, tako da je občinstvo z napeto pozornostjo in z nenavadno pazljivostjo sledilo poteku igre. Da je uprizoritev uspela tako lepo, se moramo zahvaliti našim blagim dobrotnikom, ki so veliko žrtvovali, da se je postavil nov in lep oder. To so možje, ki jim je pri srcu izobrazba naše mladine. Les so darovali Anton Hauptman, Alojz Hauptman, Jožef Peitler, Jožef Gartner, Matej Fike in Galundar. Stroške dela in slikanja so pomagali kriti gg.: dr. Pipuš, Peitler, župnik Zrnko, Konrad Mandl ter vsi dragi gostje od blizu in daleč, ki so se udeležili naše prireditve. Srčna jim hvala! Da še vidijo tudi tisti, ki zdaj niso mogli priti, to lepo igro, jo bomo ponovili dne 7. oktobra, ob priliki občnega zbora bralnega društva, kar se bo še pravočasno razglasilo. Na svendenje torej v kratkem času!

Orlovska prireditev v Šmartnem pri Slov. Gradcu in učiteljstvo. V nedeljo, dne 9. septembra se je vršila v Šmartnem pri Slov. Gradcu izredna slovesnost. Ob 2. uri so bile slovesne večernice, po večernicah se je vršila slovesna ustanovitev orlovskega odseka. Na okušno ovenčanem telovadnem prostoru se je zbralo veliko gledalcev, vkljub temu, da se niso pošiljala nobena vabila. Naša vrla dekleta so kar tekmovala, katera bi napletla več vencev. — Nastopili so sami domači telovadci (21) s prostimi vajami za leto 1923, Orlice (25) proste vaje za leto 1923 in obojni naraščaj. V splošno zadovoljnost je gojenka deklamovala ljubko: «Pesem gojenk». K sklepu je nastopilo še osem domačih telovadcev s težkimi vaditeljskimi vajami, ki so jih izvajali zelo dovršeno. Lepo je bilo gledati, ko so prikorakali na telovadišče sami domači člani, članice ter obojni naraščaj in napolnili telovadni prostor. Visokošolec Kovač je imel pomenljiv govor o namenu in o velikem pomenu orlovske organizacije. Ganljiv je bil prizor, ko je nastopil predsednik domačega orlovskega odseka starešina Rotovnik. V kratkih besedah je razložil pomen slovesnosti, nato pa se je vršila zaprisega članov na orlovski prapor. Marsikatero oko je bilo solzno, ko so slišali, kako so naši krepki mladeniči obljubili zvestobo Orlu, cerkvi, sv. veri in domovini. Med sviranjem orlovske himne so odkorakali Orli, Orlice in obojni naraščaj iz telovadišča, s čimer je bila zaključena orlovska slovesnost. Gledalci se kar niso mogli ločiti od telovadišča. Čudili so se, ko je cela orlovska družina šmartinske fаре 104 po številu še enkrat prikorakala na telovadišče, da se je dala slikati. Po slikanju so se vsi mirno razšli na svoje domove. S seboj so nesli navdušenje za lepo orlovsko misel. Izredno dobro uspela slavnost pa ni bila po godu našim zagrizenim liberalcem, v prvi vrsti seveda našim učiteljem. Že drugi dan so v šoli

vpili nad ubogimi nedolžnimi otroci. Gospod nadučitelj je hodil po razredu in zahteval, da so morali vsi vstati, kateri so nastopili pri orlovski prireditvi, upal si je celo opozoriti razrednega učitelja, češ: «Le dobro s zapomnite, kateri so nastopili». Tudi gospodična učiteljica Arnuš je izlivala svojo onemoglo jezo nad nedolžnimi otroci. Domišljevala si je, da je voditeljica šole in šla celo v druge razrede in tam kričala nad otroci. — Starši, ali ste v resnici s slepoto udarjeni, da nič ne vidite, kaj se godi z vašimi otroci v šoli? Krajni šolski svet, ali spiš zimsko spanje in se nič ne zavedaš svojih pravic in dolžnosti. Ali imamo v Šmartnem krajni šolski svet samo za to, da popravlja šolo, šolski plot in vrt in preskrbi šolo s kurjavo in plačuje razne druge stroške? Starši, ali boste dopustili, da bodo Pribicevičevi hlapci in petolizniki v šoli uganjali politiko in tako grdo ravnali z vašimi otroci samo vsled tega, ker se z vašim dovoljenjem udeležujejo telovadbe pri krščanskem društvu, katero vam priporočajo vaši škofje? — Zahtevajte odločno krščanske učitelje, ki bodo v šoli učili vaše otroke čitati, pisati in računati, politiko pa pustili pri miru, zahtevajte, da bodo Pribicevičevi podrepniki izginili, kamor spadajo v Makedonijo. Če bo treba, bomo prihodnjič poročali še več zanimivosti iz Šmartnega, posebno, kako imenitni narodnjaki — Slovenci so bili naši šmarski mogočnjaki pod staro Avstrijo. — Šmarčan.

Gasilno društvo Ivanjkovci pri Ormožu. Dne 16. t. m. je priredilo gasilno društvo v Ivanjkovcih predstavo «Karlova teta». Igra je še tukaj nepoznana in tudi ne želimo, da bi se udomačila. Prvič za to ne, ker je preveč oseb. Društvo šteje precej članov, pa je bilo vse premalo. Morali so si izposoditi igralce iz Ormoža in Cezanjevec, seveda le boljšo inteligenco. Svirala je tudi svetinjska godba. Pogosto se je slišala sokolska himna, med katero se je slišal samo iz enega grla klic: «Živio, zdravo, Sokol!» Ni čuda temu klicu, saj imajo v Ivanjkovcih Sokola v kroju, če ravno mu je malo suknja pretesna, pa to nič ne de. Še morda ljudje niso toliko skupaj nosili, da bi si bil lahko navaval večjo. Le «razvijaj» se, ivanjkovski Sokol s svojim članom, želimo ti obilo sreče in uspeha. Zdravo!

Orliški krožek v Št. Pavlu pri Preboldu priredi v nedeljo, dne 30. septembra t. l., ob treh popoldne v Društvene mdomu akademijo z različnim sporedom. Sosednji krožki ter vsi prijatelji mladine so uljudno vabljeni!

Morajo manifestirati. Sarajevska «Pravda» prinaša iz Mostarja, da je tamošnji okrajni glavar pozval predstavnike društev «Ilihada», «Napredka», «Hrvoja» in «Hrvatske glasbe» ter jih vprašal, zakaj se niso njihova društva, odnosno korporacije udeležile manifestacij ob priliki rojstva prestolonaslednika. Zahteval je od predstavnikov objašnjenje ter jim zapretil, da to ne bo ostalo brez posledic. Predstavniki omenjenih društev so mu odgovorili, da se ne morejo ta društva udeleževati manifestacij, ker so se še vse dosedanje manifestacije spremenile v demonstracije proti muslimanom in proti katoliškim Hrvatom. Zato te demonstracije onemogočujejo udeležbo omenjenih društev. Okrajni glavar je na ta odgovor omenil, da se mora v prihodnje vsakdo udeležiti patrijotičnih manifestacij. Smo že res daleč prišli, pravi «Pravda», da se mora patrijotizem pri nas povdarjati na ta način. Cela zgodovina naš uči, da so se taki zistemi vedno izjalovili, toda «modri» naši vladodržci ga še vedno uporabljajo.

Redukcija Hrvatov. O redukciji uradništva, katero so režimovci zelo spretno izrabili, da so pognali iz službe še tako zmožne uradnike, ki niso trobili v njihov rog, prinašajo hrvatski listi dnevno poročila, iz katerih se vidi, da bi se ta redukcija pravzaprav morala imenovati redukcija Hrvatov. Pri tem se režimovci ne ozirajo na občo korist, v glavnem jim je samo strankarstvo. Reducirati so začeli tudi strokovnjake, ki jih ne morejo nadomestiti s svojimi pristaši. Tako poroča «Obzor», da so v vrđniški rudniški upravi zamenjali celotno hrvatsko uradništvo, ki je bilo strokovno izobraženo ter ga nadomestili z režimskim, ki sploh nima pojma o upravi rudnika. Dokler je rudnik pripadal rudarskemu odseku v Zagrebu, redukcije niso mogli vršiti po svoji volji. Zato je ministristvo za šume in rude odredilo, da pripada ta rudnik pod upravo rudarskega odseka v Sarajevu. Takoj po tej odredbi so bili izmenjani najprej šefi rudniške uprave, ki so potem pognali vse hrvatske uradnike iz uprave. Sedaj pa vlada v cellem rudniku zmešnjava, produkcija se je za polovico zmanjšala, pa uprava ne uvidi, da je temu krivo samo njeno partizanstvo, ampak dolži rudarje, da so — komunisti.

Usoda reparacijskega blaga. Beograjski listi vedno prinašajo ne samo afere, ki se vrše na «račun reparacij» pri različnih komisijah, ampak žigosajo samo vlado, ki je na čuden način razumela vprašanje reparacij, pa je naročevala iz Nemčije za milijone in milijone stvari, ki nikakor ne spadajo med reparacije, kot na primer toaletne predmete, različno luksuzno blago ter oskrbela na ta način vse ministre in režimske prvake z vsem mogočim na račun reparacij. Tako je vlada naročila celo maso avtomobilov, «ki jih ima že vsaka ministrova kuharica», kakor pravijo beograjski listi. — Silno mnogo teh popolnoma novih avtomobilov je spravljanih pri «Autokomandi», kjer so tako dobro spravljani, da jih bo država v par mescih lahko dobro prodala kot staro železo. Nikomur ne pade na misel, da bi postavil nad temi avtomobili streho, ki bi morda stala kakih 200 tisoč dinarjev, tako pa bo propadlo blago, ki je vredno debele milijone.

Redek lovski plen. Iz Špitaliča pri Konjicah nam poročajo: Dne 16. septembra 1923 je ustrelil gospod Iv.

Pristavnik iz G. Slemen dva velika divja prašiča; večji tehta do 160 kg. Izredna lovska sreča! Castitamo!

Smrt vrlga moža v Selah pri Slovenjgradu. Dne 13. septembra je po dolgem bolehanju umrl največji posestnik v fari, vrl mož Anton Zagrnjak, p. d. Pernjak. Bil je 18 let župan selske občine, 25 let cerkveni ključar župne cerkve sv. Roka na Selah. Zapušča vdovo, sina in osem hčerk, od katerih sta dve že omoženi. Dosegel je starost 68 let. Naj v miru počiva.

Strela je udarila na kvaterno sredo ob pol 3. uri popoldne v hlev gospoda Martina Zdolškega, pd. Pintarja, soseda župne cerkve na Ponikvi ob juž. žel. Ker stoji hiše in hlevi okoli cerkve takorekoč na kupu se je le hitri pomoči sosedov, osobito premišljenemu vodstvu župana Zličarja zahvaliti, da se ogenj ni razširil na sosedna poslopja, zlasti ne na bližnjo župnijsko cerkev. Ponkuljani! To je zopet gromovit opomin: Na dan z gasilnim društvom! To je že osnovano, deluje pa zaspno.

Sadja je dovolj v celjski okolici. Zlasti so obrodile češplje in jabolke. Kupci v celjski okolici dobrodošli! Cene so nizke.

Podraženje vina po celi Sloveniji. Letošnja trgateg obeta po celi Sloveniji kiselico, kakoršne nismo pili Slovenci že od bogzna kedaj. Noči so vedno mrzlejšje in povrh še skoro vsaki drugi dan deževni nalivi, ki trajajo po cele popoldne in celo noč, potem se ne smemo čuditi, da so grozdne jagode še po večini trde kot svinčene šibre. Radi skrajno neugodnega pogleda na letošnjo trgateg so preplavili Slovenijo razni vinski agenti, ki kupujejo letnik 1922 in 1921. Že cene letnika 1922 so pri producentih poskočile v enem tednu za 3—4 K pri litru; letnik 1921 pa sploh ni za doplačati. Ravno kar omenjenemu dvigu vinskih cen pri producentih bodo sledile v najkrajšem času povišane cene vinu po gostilnah. Za izvoz vina iz Slovenije se najbrž sploh ne bo treba brigati, ker se bodo pri letošnji skrajno slabi vinski letini stare vinske zaloge popile doma in to dražje, kakor da bi se kot prodane izvozile kam v inozemstvo.

Blagoslovitev novih zvonov pri Sv. Lenartu nad Laškimi. Tukaj smo obhajali dne 16. t. m. slovesnost blagoslovljenja dveh novih bronastih zvonov, katere smo po poldrugoletnem čakanju prejeli od zvonarne inženjerja Bühla v Mariboru. Zvonova je blagoslovil ob asistenci petih duhovnikov vlč. g. laški dekan dr. Fran Kruljc. Ljudstva je bilo od blizu in daleč ogromno. Naj pojeta nova zvonova, ki vsem ugajata, v čast božjo ter nam naj oznanujeta malo žalostnih in mnogo veselih dogodkov!

Cerkvene pobožnosti in prireditve v Sv. Rupertu nad Laškimi. Na jesensko kvaterno nedeljo, dne 23. t. m., se obhaja tukaj šentpeterska nedelja ali cerkveno žegnanje. Ob tej priliki bo priredilo katoliško izobraževalno društvo igro v treh dejanjih «Sveta Cita» in petje več primernih pesmi. Zadnjo nedeljo meseca septembra, dne 30., bo pa zopet slovesnost blagoslovljenja novega zvona pri podružnici Sv. Florijan v Glažuti. Ta zvon je že osmi in zadnji novi v fari po končani nesrečni svetovni vojski.

Slobodna ljubezen in njene orgije v Novem Sadu. Te dni so odkrili v Novem Sadu, ki je glede nemoralnosti zelo razkričan, zopet en nov klub takozvane «slobodne ljubavi». Ustanovitelj tega zloglasnega kluba je neki ravnatelj novosadskega filmskega podjetja. S pomočjo svoje 17letne lastne hčerke, s katero živi v divje nedovoljenem zakonu, se mu je po ečilo, da je zvabil v ta klub 25 deklet ter žen iz najodličnejših hiš in družin v Novem Sadu. V tem klubu so se dogajale neverjetno nemoralne orgije, katerih opis ni za javnost. Pri teh orgijah je v ozadju vedno filmski kino-operator, ki je fotografiral razne in najbolj nemoralne scene. Člani tega kluba so bili med orgijami vedno — maskirani.

Nabave deviz za potovanje na Nemško. Po razpisu g. finančnega ministra z dne 17. jul. 1923 I br. 27.876 sme izdajati finančna delegacija v Ljubljani trgovcem, industrijalcem in obrtnikom pooblaščenja za nakup deviz pri potovanjih v svrhu posejanja inozemskih tržišč do najvišjega iznosa 10.000 francoskih frankov v valuti države, v katero se namerava potovati. Spriči izrednih valutarnih razmer v Nemčiji je generalni inšpektorat ministrstva financ v Beogradu na incijativo trgovsko-obrtniške zbornice v Ljubljani z razpisom z dne 18. septembra 1923, I. br. 34.151 odločil, da sme finančna delegacija trgovcem, industrijalcem in obrtnikom, ki potujejo na Nemško, izdajati pooblaščenja za nakup deviz tudi v drugi nego nemški valuti.

Za Prometno zvezo.

Prinašamo zahteve, katere je, kakor smo zadnjič objavili, akcijski odbor južne železnice predložil obratnemu ravnatelju Bračiču v rešitev. Zahteve so sledeče: 1. Vsem članom pokojninskih zavodov, provizijskega zavoda, naj se čimprej izstavijo dekreti o sprejemu v navedene zavode, v kolikor niso bili izstavljeni po letu 1914. 2. Volitve odbora bolniške blagajne naj se čimprej razpišejo. 3. Vozovnim preglednikom naj se naknadno od 1. maja 1921 povrne posebna doklada, ki je bila brez povoda ukinjena. 4. Kraška doklada naj se izplačuje v iznosu 10 odst. od dinarskih plač, enako tudi močvirna doklada. Diferenca od 1. maja 1921 naj se čimprej nakaže. 5. Vsem pisarniškim uslužbencem, ki so se priglasili k strokovnim izpitom predpis 1. novembra 1922, naj se izplačajo povišane draginjske doklade od 1. januarja 1922. 6. Zopetna vpeljava nadzornega od bora za skladišče živil. 7. Zopetna uvedba personalne komisije. 8. Izplačilo dijet za ves čas nadomestovanja.

9. Pri južni železnici naj se vpelje isti modus sprejemanja in napredovanja ženskih pravic, kot pri državni železnici. 10. Uvedba napredovanja, ki je bilo uveljavljeno dne 15. maja 1919 za osebje obratnega ravnanja v Wien, tudi za naše osebje, okrajšanje pet- in triletnih čakalnih dob, poduradnikov na 4 in 2 leta, skrajšanje 2inpolletnih čakalnih dob slug na 2 leti, opustitev pisarnikov (imenovane v te, premikačev, sprevodnikov, poduradnikov pod gotovimi pogoji, uvrstitev strojnih mojstrov, poslovodij, progovnih mojstrov, centralno-kretnih mojstrov, postajnih odpravnikov, pisarnikov, vlakovnih revizorjev III, ko dosežejo plačilno stopnjo 1600.— itd.) 11. Trošarine za nadomestovanje v Mariboru glavni kolodvor, koroški kolodvor in Tezno (od ene teh postaj v drugo), naj se izplačajo naknadno od ukinitve. 12. 50odst. dodatek k dnevnicam, ki je bil o sobju, ki je bilo na substituciji v Virovitici, odtegnjeno, naj se povrne. 13. Sistiranje odredb službenega lista 46, št. 587, glede zvišanja izmere denarnih glob in vpeljava starih predpisov. 14. Nastanitev vseh delavcev pri strojni, gradbeni in prometni službi, ki vrše vsaj dve leti službo na sistemiziranih mestih. 15. Za pisarniško osebje naj veljajo glede sprejema in napredovanja isti predpisi kot pri državni železnici. 16. Imenovanje dotičnih postajnih paznikov, ki so položili vse izpite za postajne odpravnike, postajnim odpravnikom. 17. Uvrstitev ostajnih odpravnikov v status III pod gotovimi pogoji. 18. Zvišanje pisarniškega pavšala draginjskim razmeram primerno. 19. Zvišanje nočnih doklad draginjskim razmeram primerno. 20. Podelitev službene obleke v naturi ali pa izplačilo v denarju, ki odgovarja sedanjim valutnim razmeram. To velja tudi za ostalo obleko. Zvišanje uniformskega pavšala in odškodnine za porabo službene obleke. Nabavne knjižice za službeno obleko naj bodo v posesti oseboja.

Ministrstvo saobračaja je odredilo, da se od sedaj vse ugodnosti (legitimacije etc), ki so bile veljavne za proge državne železnice raztegnejo na vso območje bivše juž. železnice in to samo za oseboje stare državne železnice. Prometna zveza Maribor je naprosila poslanca gospoda Žebota, da takoj posreduje pri ministrstvu saobračaja, da dobi oseboje bivše južne železnice enake ugodnosti glede vožnje na progah stare železnice.

Žrtve delavske solidarnosti. Ob priliki izpoda delavcev iz delavnice južne železnice v Mariboru je padlo v borbi za kruh več žrtev. Državna uprava južne železnice je odpustila od dela 14 delavcev, med temi so tudi družinski očetje, ki so z družinami sedaj pred zimo na cesti brez kruha. Med temi je tudi naš član Anton Vivod, koji je že nad 15 let delal v korist železnice. Strašna beda teh ljudi, ne zaslužka, ne kruha, ne imovine, ne nikogar, ki bi jim priskočil na pomoč v nesreči. Zato se podpisana obračata z nujno prošnjo do blagih src, da pomagajo bedni družini iz prve sile. Kdor hitro da, dvakrat da. Darove sprejema iz prijaznosti tajništvo SLS v Mariboru, Cirilova tiskarna. Somišljenikom ter prijateljem, ki se bodo odzvali prošnji, bodi izrečena v imenu trpečih že v naprej iskrena hvala! — Fr. Žebot, narodni poslanec. Franc Lajh, predsednik Prom. zveze.

Za družino odpusčenega delavca iz del. juž. žel. v Mariboru za Antona Vivoda sta darovala poslanec g. Žebot 50 D in predsednik tukajšnje podružnice Prometne zveze g. Lajh 10 D.

15letnica mariborskega Orla.

Pod tem naslovom bomo odslej priobčevali v «Straži» vse notice, ki tičejo proslavo petnajstletnice Orla v Mariboru in blagoslovitve prapora dne 7. oktobra t. l. Prosimo vse bratske odseke, kakor tudi širšo javnost, da pazno zasleduje dopise pod gorenjim naslovom in se po njih ravna.

Vse bratske odseke pozivljamo, da nam nemudoma vrnejo doposlane jim prijavne pole glede udeležbe. Izpolnite jih natančno!

Izkaznice za polovično vožnjo pričnemo razpošiljati v istem redu, kakor nam dohajajo prijave pole. **Vstopnice za slavnostno telovadno akademijo** dne 7. oktobra v Götzovi dvorani si naj zunanji udeleženci takoj naročijo, ker zakasnelim ne jamčimo, da jih bodo mogli pozneje še dobiti. Cene sedežem so: 25, 15, 10, 8 D. S prijavo naj se pošlje denar!

Veliki plakati se bodo doposlali vsem odsekom v naslednjih dneh. Uporabite jih dobro!

Mariborske somišljenike prosimo, da nam za zunanje goste prepustijo za en ali dva večera prenočišča. Prijave glede prenočišč sprejema gospod Alojz Rezman, Maribor, Slomškov trg 20, I. nadstropje. Na isti naslov naj se pošljejo tudi ostali dopisi in eventualna vprašanja glede prireditve.

Iz Maribora.

¶ Nenadna smrt uglednega narodnjaka. Včeraj popoldne je preminul v mariborski bolnici gospod odvetnik dr. Vladimir Serneč. Blagopokojni je bil sin znane Sernečeve družine in vedno vrl in navdušen narodnjak. Ker je bil vedno neustrašen Slovenec, je moral ob izbruhu vojne v graške ječe. Sedaj po preobratu je bil na delu za blagor mestne občine kot mestni svetnik in član občinskega sveta. Poleg navdušeno neustrašenega narodnjakstva ga je dičila tudi poštenost. Pred dobrim tednom je bil operiran na slepiču in kar nenadoma so po uspeli opraciji nastopile komplikacije, ki so zahtevale njegovo moško krepko življenje. Vrlemu možu narodnjaku in poštenjaku trajen in blag spomin, težko prizadeti obitelji pa naše sožalje! Pogreb rajnega se bo

jutri v soboto ob 4. uri popoldne iz Narodnega doma na staro mestno pokopališče.

Kaj je z dr. Kukovčevim političnim društvom za mariborsko oblast? Ko je gospod Zagorski čital duhovita pravila nove dr. Kukovčeve politične iznajdbe, ga je hotel prehiteti in sklical shod svoje Neodvisne gospodarske stranke. A s tem shodom ni bilo nič in ustanovitve neodvisne gospodarske stranke v Mariboru še vedno počiva v naročju gospoda Zagorskega. Zagorski se je umaknil za nekaj mesecev v ozadje, sedaj se lahko prerine v ospredje g. dr. Kukovec z ustanovnim občnim zborom svojega političnega društva. Dr. Kukovčevim izvajanjem ni nikdo ugovarjal, še «Jutro» in «Narod» ne, priporočil ga je — «Taboru» celo «dalekovidni» dr. Lipold, kaj sedaj ovira dr. Kukovca, da ne stopi na plan in se ne proklamira predsednikom tega društva. Mariborska javnost že željno pričakuje ustanovnega občnega zbora dr. Kukovčevega patenta, torej ven na plakate z občnim zborom, da bomo zopet enkrat zastoj veseli.

Počasi šepajo za nami. «Tabor» poroča, da se je vršilo v torek zvečer v hotelu «Kosovo» važno gospodarsko posvetovanje. Zborovanje se je vrtelo krog povišanja železniških tarifov in je o tem poročal referent trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani gospod M. Loric. V debato so posegli z daljšimi govori demokratije: Džamonja, Kejžar, Novak in drugi. Udeleženec tega zborovanja nam poroča, da so se vsi čudili zgoraj imenovanim govornikom, ki so govorili proti centralizmu in režimu z istim ognjem, kot kak poslanec Jugoslovanskega kluba. Kar je bilo pri zborovanju navzočih nepolicajdemokratov, so kar strmeli nad demokratskimi spreobrnjenci, ki so se prelevili kar tekom par dni od obrtne razstave sem v protidržavne elemente, s katerimi bo imela še Orjuna opravka. Novak je tako hvalil Avstrijo in njene razmere, da so vsi pričakovali, gospod Novak se bo v svoji protidržavnosti spozabil na mariborskih tleh tako daleč, da bo zaključil svoj govor z: «Hoch Oes . . . ! No, tega ni bilo! Nas veseli, da so sedaj po več letih najbolj zagrizeni centralisti, klečeplazneži vsakega reakcionarnega režima in najbolj goreči državotvorni elementi prišepali za nami, za našimi prerokovanji in sedaj šibajo žalostne razmere v državi bolj nego mi, ki smo že davno svarili javnost pred centralizmom in njegovih posledicah. Sedaj se je še le začelo svitati v policajdemokratskih glavah, ker jih centralizem prijemlje za žep in sedaj so še le začeli grmeti proti, a je že precej pozno. Naši demokratje rabijo v svoji slepi kratkovidnosti in zagrizenosti vedno po par let, predno se orijentirajo na pravo in pametno pot, na katero je naš kmet stopil že pred leti. So pač naprednjaki, ki pa hodijo rakovo pot.

Iz politične službe. Okrajni glavar dr. Srečko Lajnsi v Mariboru je premeščen v nadaljno službovanje k pokrajinski upravi v Ljubljano. Do imenovanja novega okrajnega glavarja je prevzel namestnik velikega župana načelnik dr. Vilko Pfeifer začasno tudi vodstvo okrajnega glavarstva.

Sprejemni dnevi za stranke pri okrajnem glavarstvu v Mariboru. Začasni vodja mariborskega okrajnega glavarstva načelnik dr. Vilko Pfeifer sprejema zaradi zaposlenja pri prevzemanju urada do nadaljnjega stranke brezizjemno le ob sregah in sobotah dopoldne. Ob drugih dnevih ga v nujnih zadevah zastopa vladni tajnik Ivo Poljanec.

K sobotni otvoritveni predstavi Ljudskega odra. Kakor smo že v zadnjih štev. «Straže» poročali, prične jutri, dne 22. t. m., naš mariborski Ljudski oder z drugo redno sezono. Ob 20. uri bo vprizoril v dvorani Lekarniška ulica št. 6 Finžgarjevo ljudsko zgodbo «Veriga.» — Ne bo odveč, če opozorimo našo javnost na to, da poteka ravno sedaj eno leto, odkar se je začela uresničevati misel Ljudskega gledališča, ki jo gledamo danes realizirano. Majhen krog idealistov se je zbral okoli svojega duševnega vodje I. Peršuha z veliko mislijo, ustanoviti Ljudski oder. Javnost jih je gledala sumljivo, polen ni manjkalo, obrekovanj in natolcevanj tudi ne. Mladina je šla preko teh čeri in že v prvi sezoni dokazala trdnost in odločnost svoje volje: delati. V neprikladnih prostorih Narodnega doma, ob ne posebni naklonjenosti lastnika in ob omalovaževanju občinstva je Ljudski oder priredil 17 lepo uspelih predstav, med temi veličastno dramo «Trpljenje Jezusa Kristusa» — Načelne razlike med članstvom so sistematično celo odra ovirale tako, da je moralo priti nujno do razčiščenja. Dne 10. maja t. l. ob I. redni glavni skupščini se je po zaslugi g. Peršuha ogromna večina članstva izjavila za delo po načelih krščanstva in za prikopitev h krščansko-socialni organizaciji. Ta korak Ljudskega odra je izzval v takozvani napredni javnosti vihar, po katerem pa je odru zasijalo tem lepše solnce uspehov in priznanja. Danes šteje Ljudski oder nad 70 članov in članic, ki so razdeljeni v igralski zbor, gledališki pevski zbor, gledališki orkester in mali naraščaj Z lojalnim sodelovanjem pri prireditvah raznih naših mariborskih organizacij je že ponovno pokazal, da gre odru v prvi vrsti za delo. — Novo sezono pričanja Ljudski oder z znatno razširjenim programom in z nado na razumevanje svojih ciljev pri krščansko-socialnem delu Maribora. Vse predpriprave kažejo, da bo sezona v umetniškem oziru daleko nadkriljevala prejšnjo. Pozabiti pa ne smemo, da zapušča Maribor ustanovitelj in duša Ljudskega odra g. Ivo Peršuh in da bo treba mladini okoli Ljudskega odra mnogo moralne podpore. To gotovo zasluži in krivica bi bila, če bi ji jo odrekli.

Obvezen sestanek Ljudskega odra z velezanimivim predavanjem se vrši v ponedeljek, dne 24. t. m., točno ob 20. uri. Pred sestankom pevska vaja. Vsi!

Gledališki orkester Ljudskega odra nastopi prvič pri otvoritveni predstavi Ljudskega odra v soboto, dne 22. septembra ob 20. uri v Lekarniški ulici.

Odbor za sprejem čehoslovških trgovcev in industrijalcev uljudno naznanja, da prispe dne 6. oktobra t. l. v Maribor okrog 100 trgovcev in industrijalcev iz Čehoslovaške. Da se more poskrbeti za dostojno nastanjenje dragih gostov, se obrača odbor do p. n. posestnikov stanovanj z uljudno prošnjo, da blagovolijo oni, ki bi bili pripravljeni nuditi gostom prenočišča, javiti po tajniku Posojilnice g. Novaku v Narodnem domu, tel. št. 108. Odbor upravičeno upa, da bo prošnja blagohotno vpoštevana in našla dovolj odziva v gostoljubnem mariborskem občanstvu.

Ustanovitev podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva za Maribor in okolico ter izvanredni občni zbor Vrtnarskega društva v Mariboru. Vrtnarsko društvo v Mariboru ima izvanredni občni zbor v nedeljo, dne 30. t. m., ob 9. uri dopoldne v učni dvorani drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Pri nesklepnosti se vrši zborovanje eno uro pozneje in se sklepa pri vsakem številu navzočih članov. Na dnevnem redu je pristop Vrtnarskega društva kot podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo v Ljubljani, nakar se vrši izvolitev odbora podružnica za Maribor in okolico. Naprošajo se vsi naročniki lista «Sadjar in vrtnar», četudi niso člani Vrtnarskega društva, da se polnoštevilno udeležijo zborovanja, oziroma izvolitve odbora, ker se kot naročniki lista smatrajo za članke novo ustanovljene podružnice z vsemi pravicami in dolžnostmi.

Mariborsko mestno elektriško podjetje naznanja svojim cenjenim odjemalcem toka, da se prekine dobava toka v nedeljo, dne 23. t. m., v času od 5. do 13. ure radi preskušnje kabljev na mestnem omrežju.

Primarij dr. Černič spet redno ordinira na Kralja Petra trgu št. 9, telefon 358.

Tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo. Strojepisje se poučuje po desetprsnem sistemu. Razun tega se vršijo tečaji za slovensko stenografijo, nemško stenografijo in posamezni pouk iz enostavnega, dvo-stavnega in ameriškega knjigovodstva. Tečaji začnejo dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Zasebno učilišče Legat je radi svojih dobrih učnih uspehov na zelo dobrem glasu. Vpisovanja in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

51

Morebiti je uganil, kaj se godi v njeni duši. Njegove oči, njegova usta, njegov obraz, — vse je govorilo koprnjenje, nemo prošnja, naj mu zaupa, naj mu pove, kar ji njen ponos brani povedati —.

Pa umolknila je —.

Vzdihnil je in dejal občutno hladno:

«Ako vam dela težave, pa ne govoriva o tem —. Zastran Armanda pa se nič ne bojte! Dam vam častno besedo, da bo rešen. — Ali sedaj smem oditi? Pozno je in jaz —.»

«Ali vam vsaj še smem izraziti svojo hvaležnost?» Tesno je stopila k njemu, z vso nežnostjo je govorila.

In spet mu je zavrela kri, roke so se zgenile, objel bi jo, svojo ženo, in ji s poljubi posušil solze, ki so ji plavale v očeh —.

Pa prevarala ga je enkrat, prav tako je bilo, kakor sedaj, nič mu ni povedala, slepo ljubezen je zahtevala od njega, potem pa ga je vrgla od sebe kakor obrabljeno igralec —.

Preponosen je bil.

«Prezgodaj je še», je dejal mirno, «ničesar še nisem storil, s čimer bi si bil zaslužil vašo zahvalo. Utrujen ste, sobarica vaš čaka —.»

Stopil je na stran, da bi jo pustil mimo.

Razočarana je vzdihnila. Njena lepota in njegov ponos sta bila hud boj — in v tem boju je zmagal njegov ponos. Ali pa se je morebiti spet zmotila? Kar je žarelo v njegovih očeh, — ali ni bil to morebiti samo ponos,, ali ni bilo to le sovraštvo — ne pa ljubezen?

Obstala je in ga gledala za par trenutkov.

Hladen, malomaren, brezčuten kakor kedaj poprej je stal pred njo. Ponos je zmagal, ni se briga zanjo —.

Bledo jutro se je umikalo zori prihajajočega solnca, ptičice so zapele, narava se je budila in se smehlja prelepemu jesenskem jutru —.

Le v njunih srcih je še ležal mrak, mračen ponos, ki ga nobeden izmed njiju ni hotel prvi pregnati —.

Globoko se je poklonil, ko je končno z bridkim, otožnim vzdihom stopila po stopnicah.

Rahlo je šuštel dolga obleka za njo, rožnato jutro je odevalo njeno vitko, lepo telo, kakor zlato so se lesketali njeni lasje, in v njih se je bleščal iz diamantov in rubinov zloženi dragoceni nakit — materna dušica.

Pred vrati se je še enkrat obrnila, v brezupnem upu, da bo stegnil roko proti njej, da jo bo poklical nazaj —.

Pa se ni genil. Njegova orjaška postava je bila posebljeni ponos, neuklonljiva trdovratnost. Vroče solze so ji šinile v oči, ni mu jih hotela pokazati, naglo se je obrnila in odhitela v svoje prostore.

Da bi se bila še enkrat ogledala na vrata, ožarjena od zore zmagovitega solnca. — videla bi bila prizor, ki bi bil na mah potolažil njeno potrto srce, videla bi bila močnega, krepkega moža, ki ga je premagala ljubezen, uklonil obup.

Ponos je bil strt, trdovratnost se je uklonila, brez moči je bila njegova volja. Saj jo je ljubil, ljubil blazno, slepo, divje, strastno ljubil. In ko je njen korak utihnil v veži, je zdrknil na kolena in poljuboval v svoji blazni, brezupni ljubezni prostor, kjer so stale njene noge, poljuboval kamenito ograjo, kjer je slonela njena glava —.

XVI.

«ODPOTUJEM —»

Maragareta je odpravila zaspano sobarico.

Njej sami ni bilo za počitek. V lahni, mehki nočni obleki je stopila k odprtemu oknu. Solnce je vzhajalo in odevalo z roznato zarjo park in reko.

Naslonila se je na okno.

Prazna je ležala terasa, kjer se je pred par trenutki zaman trudila, da bi si priborila nazaj moževo ljubezen, ki je bila nekdanj vsa njena. Kako jo je bolelo srce, kako je hrepenela vsa njena duša po njem, ki je odklonil njeno ljubezen, ki se je ustavljal njeni lepoti, ki je ostal hladen in ponosen —.

Da, sedaj se je zavedala, da ga še vedno ljubi. Ozrla se je nazaj na pretekle mesece nespornost, in osamelosti in spoznala, da ga vobče ni nikdar nehalala ljubiti. Globoko nekje v srcu je vedno čutila, da je njegovo bebasto obnašanje, njegovo trapasto smejanje, da je njegova lena brezbržnost le — krinka, da pa se pod to krinko skriva pravi mož, močen, strasten, samovoljen, mož, ki ga je ljubila v Parizu, ki jo je ommil, pod čigar navidezno, počasno zunanostjo je vedno slutila nekaj, kar je skrival pred svetom in prav posebno pred njo.

Zensko srce je zamotana uganka in često je ne zna rešiti niti njegova lastnica sama.

Ali je Margareta Justova, «najduhovitejša ženska v Evropi», ljubila — bebca? Ali je bila ljubezen tisto, zaradi česar mu je dala reko pred letom dni? Ali ga je v resnici ljubila danes, ko je spoznala, da jo še vedno ljubi, da pa noče biti njen suženj, da je noče več tako slepo, strastno ljubiti kakor nekdanj?

(Dalje prihodnjič).

P. n. občinstvo se ponovno opozarja, da upravnništvo na vprašanja brez priložene poštne ne odgovarja.

Julio Meinl
d.d.

Uvoz kave
Utemeljeno 1862

Zgodba o nevidnem človeku. V «Straži» je izhajal skozi mesece podlistek pod zaglavjem «Zgodba o nevidnem človeku». Zgodba je v zelo lepi slovenščini in prevedena iz angleščine in je po svoji vsebini zelo zanimiva naša naročnike in čitatelje. Tiskarna si je sedaj preskrbela ponatis te mične zgodbe in je izšla že tudi knjiga, ki se dobi za 7 dinarjev v prodajalni Cirilove tiskarne. Knjigo zelo toplo priporočamo vsem bralnim društvom.

Nova knjiga! Gladiatorji. Zgodovinski roman iz leta 70. po Kristusu. Angleški spisal Whyte Melville. I. in II. del. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. — Naša tiskarna je izdala Gladiatorje v ponatisu. S tem je jako ustregla našemu ljudstvu. Zdaj že skoraj ni več dobiti poštene pripovedne knjige, starih ni več, novih pa radi draginje nikdo več ne založi. Gladiatorji so krasen roman iz prvih časov krščanstva. Kdor začne to povest enkrat brati, je ne odloži poprej, dokler je ne prečita. Cela povest obseg dva zvezka. Cena je za naše razmere zelo nizka. Prvi del stane s poštnino vred 9 D, drugi del 11 D. Dobi se v Cirilovi tiskarni, Maribor.

Brzo-brzo
na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki, kjer kupite letos

SUKNO
za moške in volneno za ženske obleke, parhient, belo, pisano in rujavno platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-cene. 536

Vertex

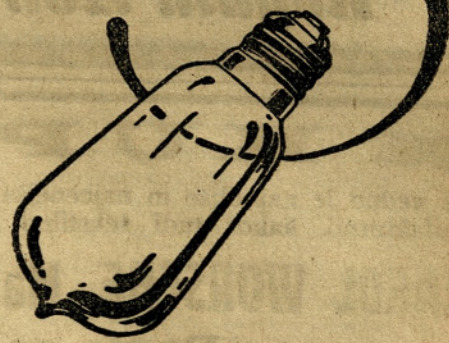

Foto-atelje

Mirko Japelj, Maribor, Koroška cesta 1

se priporoča za fotografiranje portretov, družinskih slik in skupin, za povečave, industrijske posnetke. Odprto tudi v nedeljah od pol 9. do 12. in od pol 3. do 5. ure.

OGLASE
REKLAME ZA
SVE SVIJEJSKE
OGLASNE ORGANE

PRIŠTEDNJA
VREMENA
POSILA i
NOVA

Publicitas
d.d.
ZAGREB
GUNDULICEVA UL. 11
TELEFON 13-07

„ITO“
najboljša
zobna krema
Dobi se povsod. 10—1

Jetika
Zdravnik dr. Pečnik
zdravi bolne na pljučih vsaki petek v St. Jurju ob juž. žel. Čitajte njegove tri knjige o jetiki, v vseh knjigarnah. 522

KAMENIT
TOVARNA UMETNEGA
ŠKRLJA IN
ELEKTRARNA,
DRUŽBA
Z O. Z.

Učenko sprejme Ivan Prešern, trgovina s špecerijo, Maribor, Koroška cesta 7.

Sprejme se učenka, zmožna obeh jezikov. Hrana in stanovanje v hiši. E. Berna, trgovina čevljev v Celju. 565 2—1

Sprejme se učenec iz boljše rodbine v trgovini z mešanim blagom Josip Polanc, Petrovče. 566

Proda se po ceni prvovrstna njiva ob železnici med Mariborom in Bohovo, 3½ orala, polovica letos obsejana z deteljo. Ponudbe na upravo lista. 567

Sodar PICHLER

Frančiškanska ulica 11 (pri meroizkusnem uradu)
se priporoča za vsa dela sodarske stroke ter za vse vrste novih in starih sodov po najnižjih cenah. 976

LAŠKO
Slovenija

Somišljeniki, širite naše liste!

Na drobno!

Na debelo!

Manufakturno blago

po najnižjih cenah pri tvrdki

IVAN KOS, CELJE,

Prešernova ulica št. 17.

Na drobno!

Na debelo!

**SPODNJEŠTAJERSKA
LJUDSKA POSOJILNICA**

V MARIBORU, STOLNA ULICA št. 6, reg. z. z n. zav.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti, po

6%

Stalnejše vloge po dogovoru.

Važno za vsacega!

Vseh vrst novo došlo angleško in češko sukno, kakor tudi drugo zimsko manufakturno blago, kupi vsak najbolje in najceneje pri trdki

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16**Bogata izbira!****Cene nizke!****KUPUJE**

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani trdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10**Perje za postelje!****SINGER ŠIVALNI STROJI**Na celem svetu znani kot najboljši.
Podružnice in zastopstva v vseh mestih.
Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. k.
Filijala: Maribor, Slovenska ulica števil. 2**Otvoritev nove zaloge pohištva lastnih izdelkov****po konkurenčnih cenah. — Za solidnost se jamči.****Prost ogled!****Šerčer in drug, Maribor, Vetrinjska ulica 2.****Prost ogled!****Zadružna gospodarska banka****Podružnica v Mariboru.**

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.**Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.**

Mestna občina mariborska javlja tužno vest, da je njen zaslužni občinski svetnik, gospod

Dr. Vladimir Sernec

odvetnik i. t. d.

dne 20. septembra 1923 preminul.

Pogreb se vrši v soboto dne 22. septembra 1923 ob 16. uri iz Narodnega doma na staro mestno pokopališče.

Maribor, dne 20. septembra 1923.

Časten mu spomin!